

Jani Ikonen

LibWiki

Tutkimus mahdollisuudesta toteuttaa Suomen kirjastojen yhteinen wikihanke

Opinnäytetyö

Kevät 2013

Kulttuurin yksikkö

Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Kulttuurialan yksikkö

Koulutusohjelma: Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijä: Jani Ikonen

Työn nimi: LibWiki : Tutkimus mahdollisuudesta toteuttaa Suomen kirjastojen yhteinen wikihanke

Ohjaaja: Ari Haasio

Vuosi: 2013

Sivumäärä: 37

Liitteiden lukumäärä: 1

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Suomen kirjastojen mahdollisuus toteuttaa yhteisenä hankkeena LibWiki, wikitietokanta. LibWiki olisi kirjastojen ylläpitämä luotettava tiedonlähde niin asiakkaille kuin kirjastojen henkilökunnille. Wiki toimisi pääosin samaan tapaan kuin normaali Wikipedia, mutta itse artikkelien kirjoitus ja muokkaus onnistuisi vain valituilta tahoilta, jolloin sisältö olisi luotettavampaa.

Tutkimuksessa hyödynnettiin kvantitatiivisia tutkimusmenetelmää kyselytutkimuksen muodossa. Kysely lähetettiin 336 yleiseen ja 150 tieteelliseen kirjastoon, joista saatiin 142 vastausta. Tutkimustulosten mukaan LibWikin kaltaiselle palvelulle olisi käyttöä ja se nähtiin hyväksi lisäksi kirjastojen jo tarjoamia verkkopalveluja. Ongelmakohtana pidettiin yleistä resurssipulaa, jota LibWikin kaltainen iso projekti kuormittaisi entisestään.

Kyselyn esille tuomien näkökantojen ja kysymysten pohjalta opinnäytetyö pyrkii tarjoamaan eri vaihtoehtoja toteuttaa projekti onnistuneesti.

Avainsanat: keskitetty kirjastopalvelu, kirjastot, kirjasto 2.0, sosiaalinen media, yhteistyö, wiki

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Library and Information Services

Author: Jani Ikonen

Title of thesis: LibWiki : A research on possibilities to make a wiki-project in Finnish libraries

Supervisor: Ari Haasio

Year: 2013

Number of pages: 37

Number of appendices: 1

The aim of the research was to find out if there was a possibility to make a LibWiki, a wiki-based database in collaboration with all Finnish libraries. LibWiki would be a reliable information source for all the library patrons and employees. It would work mainly in the same way as Wikipedia does, the main difference being that only certain chosen ones would have the rights to write and edit articles making the source more reliable.

The data for the research was collected with a quantitative method in the form of a questionnaire. The questionnaire was sent to 336 public and 150 scientific libraries and from those 142 answered. According to the results librarians thought that there would be a use for service like LibWiki and it was seen as a good addition to Internet services already provided by the libraries. Many of the respondents saw that libraries already lack recourses and a big project like LibWiki would only burden them more.

This thesis tries to bring solutions and answers that raised from the questionnaire so that there would be a way to make this project possible in the future.

Keywords: centralized library service, collaboration, libraries, library 2.0, social media, wiki

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO	6
KÄYTETYT TERMIT JA LYHENTEET.....	7
1 JOHDANTO	8
2 WIKIT JA WIKIPEDIA	9
2.1 Wikipedian historia.....	9
2.2 Wikipedian luotettavuus	11
2.3 Suomalaisten kirjastowikiä historiaa.....	13
3 TUTKIMUSMENETELMÄT	15
3.1 Kyselytutkimus	15
3.2 Taustatietoja	17
3.3 Ennakko-odotukset	19
4 PROJEKTIIN OSALLISTUMINEN.....	20
4.1 Kiinnostuksen taso	22
4.2 Palvelun rajaaminen.....	23
4.3 Palvelun tarpeellisuus	24
5 TOTEUTUSMAHDOLLISUUDET	26
5.1 kirjastot.fi.....	26
5.2 Yleiset ja/tai tieteelliset kirjastot?.....	27
5.3 Kirjastoalan opiskelijat.....	29
5.4 Asiakkaat mukaan toimintaan?	29
6 PALVELUIDEN INTEGROINTI	31
6.1 Kysy kirjastonhoitajalta.....	31
6.2 Kirjastojen omat wikit ja tietokannat	32
6.3 Kirjastojen tiedonhankintapalvelut.....	33
7 RAHOITUS	34
8 TEKIJÄNOIKEUS.....	36

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA.....	38
LÄHTEET	39
LIITTEET.....	42

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Artikkelien määrän kasvu englanninkielisessä Wikipediassa (History of Wikipedia, 2013).	10
Kuvio 2. Vandalisoitu Wikipedia-artikkeli hopeasta Suomen hävittyä jääkiekon maailmanmestaruuskisojen finaalissa (Hopea, 2007).	12
Kuvio 3. Valkeakosken kirjaston kotiseutukokoelman digitaalista sisältöä (Hevosliikenne, 2012).	32
Taulukko 1. Vastaajat jaettuna ryhmiin kirjaston tyyppin mukaan.	17
Taulukko 2. Vastaajat jaettuna ryhmiin henkilökunnan määrän mukaan.	18
Taulukko 3. Vastaajat jaettuna ryhmiin iän mukaan.	18
Taulukko 4. Keiden pitäisi osallistua projektiin?	20
Taulukko 5. Keneltä pitäisi löytyä artikkeleiden luontiin ja muokkaukseen tarvittavat oikeudet?	21
Taulukko 6. Kuinka kiinnostuneina vastaajat olivat henkilökohtaisesti osallistumaan projektin toteutukseen, jos hanke päätetään toteuttaa.	22
Taulukko 7. Kuinka kiinnostuneina vastaajat uskoivat kirjastonsa henkilökunnan olevan osallistumaan projektin toteutukseen, jos hanke päätetään toteuttaa.	22
Taulukko 8. Pitäisikö palveluun pääsy olla avoin vai rajattu?	23
Taulukko 9. Pitäisikö wikin aihesisältöä rajata?	24
Taulukko 10. Olisiko tämänkaltainen palvelu tarpeellinen?	25

KÄYTETYT TERMIT JA LYHENTEET

Open Content	Teos jolle on annettu lisenssi, joka antaa kenelle tahansa mahdollisuuden kyseisen teoksen vapaaseen käyttöön, kopiointiin ja edelleenlevittämiseen.
Wikitetokanta	Tietokanta joka käyttää graafisena alustana wikiohjelmistoa. Itse tietokanta käyttää kuitenkin useimmiten tietojen tallentamiseen MySQL:ää tai vastaavaa relaatiotietokantaohjelmistoa.

1 JOHDANTO

Nykyaikaisessa yhteiskunnassa on vaikea löytää ihmistä, joka ei ole kuullut Wikipediasta ja tämän vuoksi Wikipedia löytää tiensä usein myös opiskelijoiden koulutöiden lähdeluetteloihin. Vaikka Wikipediasta löytyy huomattava määrä käyttökelpoista ja hyvää tietoa, ei se avoimuutensa vuoksi voi toimia asiallisena ja luotettavana lähteenä tieteellisille tuotoksille. Omien opiskelujeni yhteydessä olen useaan kertaan miettinyt, miksi tähän mennessä ei ole tehty palvelua, joka olisi Wikipedian tapaan kattava tiedonlähde, mutta samalla täyttäisi tieteellisen ympäristön vaatimat kriteerit luotettavuudesta.

Työharjoitteluni aikana pääsin osallistumaan kirjastoalan opetustilaisuuteen, jossa tuotiin esille uusi kirjastoalan ihmisille suunnattu KirjastoWiki. Odotin tilaisuutta suurella innolla ja suureksi pettymykseksi palvelu osoittautuikin vain kirjastoalan ilmoitustauluksi varsinaisen tietopalvelun sijaan. Tämän innoittamana sain ajatuksen opinnäytetyöni aiheeksi. Opinnäytetyön päätavoitteena on selvittää mahdollisuudet tuottaa yhteistyössä Suomalaisten kirjastojen kanssa jo vuosia pohtimani luotettavana lähteenä toimiva wikipediakanta. Esitin ideani usealle kirjastoalan työntekijälle ja opettajalle. Saatuani positiivista palautetta ideasta päädyin lopullisesti valitsemaan kyseisen tutkimuksen opinnäytetyöaiheekseni.

Tutkimuksen aineisto kerättiin Webropol-palvelulla tehdyn kysymyslomakkeen avulla. Linkki lomakkeeseen lähetettiin sähköpostilla 336 yleiseen ja 150 tieteelliseen kirjastoon 10.6.2012 ja kysely sulkeutui 8.7.2012. Kyselyssä kysyttiin muun muassa, keiden kuuluisi osallistua projektiin, jos se päätettäisiin toteuttaa, tulisiko sen sisältö olla rajattu jollain tapaa ja kuinka kiinnostuneita vastaajat uskoivat heidän kirjastonsa henkilökunnan olevan projektiin osallistumisesta.

Kyselyn lisäksi oleellisena osana opinnäytetyötä on myös selvitystyö projektin eri toteutusmahdollisuuksista, ongelmakohteiden selvittämisessä ja erilaisten ratkaisujen löytämisessä, jotta tulevaisuudessa kyseinen hanke olisi realistisesti mahdollista toteuttaa. Haasteina ovat ilmiselvien resurssiongelmiin, rahan ja ajan lisäksi myös tekijänoikeudelliset seikat sekä kaikkien mahdollisten eri osallistuvien tahojen tavoittaminen.

2 WIKIT JA WIKIPEDIA

Vielä vuosikymmen sitten faktatietoa etsivä saattoi tarttua tietosanakirjaan löytääkseen haluamansa informaation. Nykyään, Internet-aikakautena, monelle ensimmäinen nopean tiedon lähde on Wikipedia. Wikipedia on erittäin suosittu Internetissä toimiva vapaan sisällön tietosanakirja, joka perustuu wikitekniikkaan. Termi wiki juontaa juurensa havaijilaisesta sanasta ”wiki-wiki”, joka tarkoittaa ”nopeaa” (Richardson 2010, 55). Wikipedian suosio perustuu sen avoimuuteen. Jokaisella palvelua käyttävällä on mahdollisuus myös tuottaa ja muokata jo olemassa olevia artikkeleita. Tämä onkin samalla Wikipedian hienoin ja huonoin ominaisuus.

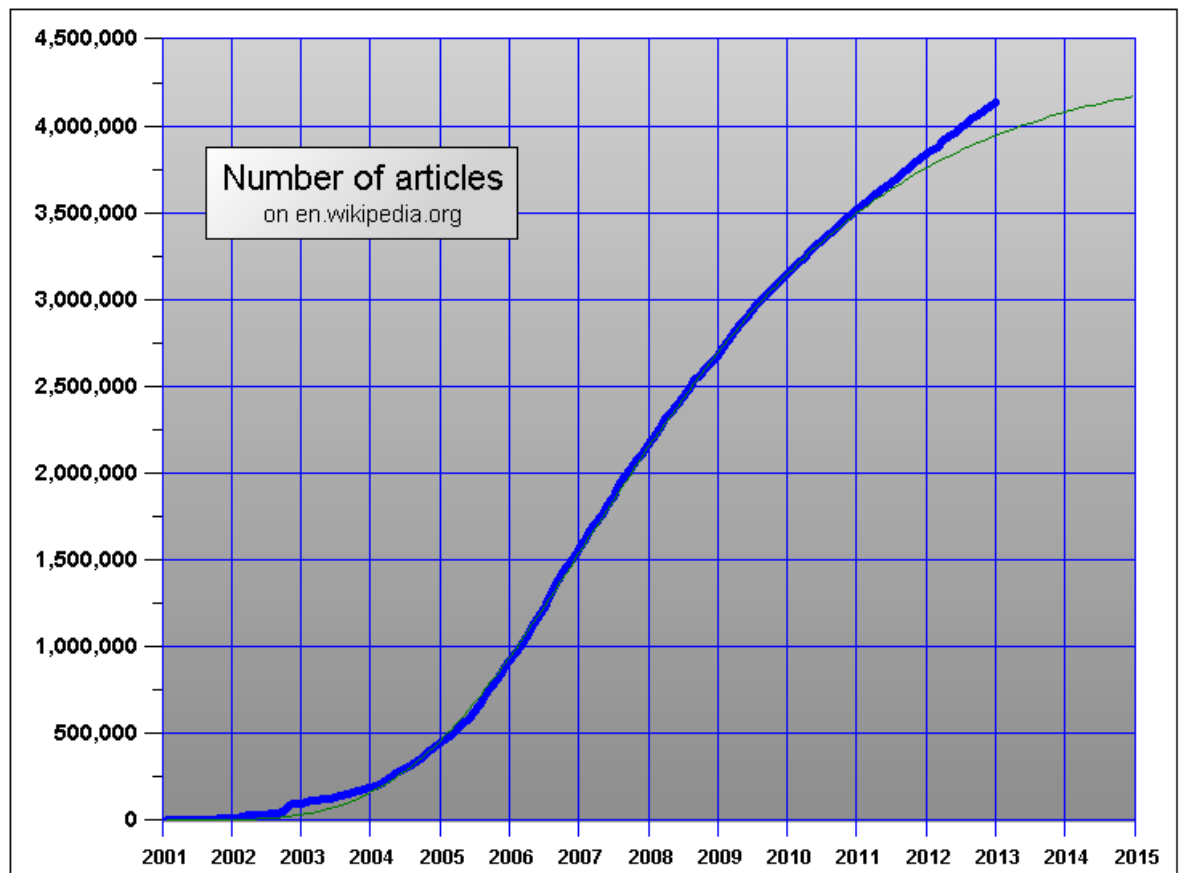
2.1 Wikipedian historia

Vuonna 2000 Jimmy Wales ja Larry Sanger perustivat Nupedia-nimisen hankkeen, jonka päätavoitteena oli luoda ilmainen englanninkielinen tietosanakirja Internetiin (History of Wikipedia, [viitattu 29.1.2013]). Luodut artikkelit olivat ammattilaisten kirjoittamia sekä tarkastamia ja ne toimivat Open Content -lisenssillä. Tammikuussa 2001 Wales ja Sanger perustivat Nupediaa täydentävän sivuprojektin, Wikipedian, jonka kaikille avoin malli kasvatti suosiota huimalla tahdilla. Vuoden 2001 loppuun mennessä Wikipediasta löytyi yhteensä noin 20000 artikkelia 18 eri kielellä.

Aluksi Nupedia ja Wikipedia toimivat rinnakkain, mutta Wikipedian räjähdysmäisen kasvun sekä suosion myötä vuonna 2003 tietokannat päätettiin yhdistää ja Nupedia-projekti sai päätöksensä. Vielä tähän päivään asti Wikipedian suosion kasvu on ollut lähes eksponentiaalista (Size of Wikipedia, [viitattu 29.1.2013]). Suurin huippu kasvussa nähtiin vuoden 2006 loppupuolella, jolloin pelkästään englanninkielisiä uusia artikkeleita luotiin yli 60000 kuukaudessa. Tänä päivänä uusia englanninkielisiä artikkeleita luodaan noin 25000 kappaleen kuukausivauhdilla.

Tammikuussa 2013 kirjoitushetkellä Wikipediasta löytyy yli 24 miljoonaa artikkelia yhteensä 285 eri kielellä tehden siitä Internetin suurimman ja käytetyimmän hakuteoksen (Statistics, [viitattu 29.1.2013]); Alexa Top 500, [viitattu 29.1.2013]). Wiki-

pedian artikkeleista englanninkielisiä on 4,1 miljoonaa ja suomenkielisiä 315 550 (Tilastot, [viitattu 29.1.2013]).

Kuvio 1. Artikkelien määrän kasvu englanninkielisessä Wikipediassa (History of Wikipedia, 2013).

Wikipedian suosion ja helppokäyttöisyyden myötä Internet on täynnä erilaisia tietyn aihepiirin ympärillä olevia wikejä. Oman wikin luomiseen tarvitaan wikialusta, koodipaketti, jonka ympärille sivusto pohjautuu ja johon tuotettava sisältö luodaan (Haasio 2011, 167). Tällä hetkellä tarjolla on lukuisia ilmaisia tai pientä maksua vastaan käytettäviä wikialustoja. Suositujen alustojen joukkoon kuuluu esimerkiksi WikiSpaces (<http://www.wikispaces.com>), ZohoWiki (<https://www.zoho.com/wiki>) ja MediaWiki (<http://www.mediawiki.org/wiki/MediaWiki>). Näistä WikiSpaces on suunnattu erityisesti opetuskäyttöön ja ZohoWiki yrityskäyttöön. LibWiki-projektin kannalta kiinnostavin alusta on MediaWiki. MediaWiki on vapaaseen lähdekoodiin perustuva alusta, joka luotiin alun perin Wikipedia-sivuston käyttöön. Tällä hetkellä MediaWiki toimii alustana tuhansille eri aihepiirin ympärillä toimiville Wikeille.

2.2 Wikipedian luotettavuus

Wikipedia on vuosien varrella kerännyt paljon kritiikkiä sisällön luotettavuudesta. Wikipedian ehdottomat valttikortit, avoimuus ja vapaa muokattavuus, ovat osoittautuneet samalla myös sen heikkoudeksi. Haasion (2011, 172) mukaan tiedon alkuperää on vaikea kontrolloida, sillä emme voi tietää kuka artikkelin on kirjoittanut. Tuottajan asiantuntemus voi usein olla hyvin kyseenalaista. Myös itse artikkelien tasot vaihtelevat. Esimerkkinä Haasio mainitsee Pisan tornin korkeuden, joka vaihtelee eri Wikipedia-artikkeleiden kieliversioiden välillä.

Yhdessä tunnetuimmista esimerkkitapauksista yhdysvaltalainen John Seigenthaler Sr. löysi itseään koskevan Wikipedia-artikkelin, jonka mukaan hän oli osallisena Kennedyn murhiin (Seigenthaler 2005, [Viitattu 29.1.2013]). Tämä perätön tieto lopulta levisi myös monille muille sivustoille näiden käytettyä Wikipediaa lähdemateriaalina. Kyseistä virhettä ei huomattu yli neljään kuukauteen, jona aikana kuka tahansa sivuston käyttäjä saattoi pitää tätä totena. Mitään todellisuuspohjaa väittämälle ei ole löytynyt eikä kyseisen väittämän kirjoittajaa ole saatu selville Wikipedian anonyymiyden vuoksi.

Tänä päivänä artikkeleita tarkkaillaan huomattavasti tiiviimmin, ja väärä tieto pyritään poistamaan mahdollisimman nopeasti. Tästä huolimatta vuonna 2009 22-vuotias Shane Fitzgerald todisti Wikipedian olevan edelleen altis vandalismille ja täten virallisena tieteellisenä lähteenä epäpätevä (22-vuotias huijasi maailmaa, [viitattu 29.1.2013]). Fitzgerald muokkasi vasta menehtyneen säveltäjä Maurice Jarren artikkeliin Jarren lausuman siitä, kuinka hänen koko elämänsä on ollut yksi pitkä soundtrack. Lausuma ehti olla Wikipediassa noin vuorokauden. Internet-aikakaudella tämä johti vääjäämättä siihen, että lukuisat Jarren kuolemasta uutisoineet mediat käyttivät tätä lainausta tarkistamatta sen paikkaansapitävyyttä muista lähteistä.

Laaja suosio ja vandalismin määrän kasvu on johtanut siihen, että Wikipedian ylläpito on alkanut sulkea suosituimpia ja kattavimpia artikkeleita. Tämä tarkoittaa sitä, että vain tietyillä tahoilla on mahdollisuus muokata kyseisiä artikkeleita vähentäen näin radikaalisti ilkivallan mahdollisuuksia. Wikipedian vuonna 2007 tuottaman vandalisminvastaisen tutkimuksen mukaan noin 5% kaikista artikkelimuutok-

sista sisälsi tahallista väärän tiedon lisäämistä (Wikipedia:Rough guide, [Viitattu 29.1.2013]).

Kaikki Wikipediaa koskeva palaute ei ole kuitenkaan ollut negatiivista. Viime vuosina tehtyjen tutkimusten mukaan on selvitetty, kuinka luotettava lähde Wikipedia todellisuudessa on. Vertailuissa tarkistettiin Wikipedian lisäksi perinteisiä tietosanakirjoja, kuten Encyclopedia Britannicaa ja Brockhausia (Vadén & Leinonen 2008, 25-26). Tutkimuksissa todettiin Wikipediasta löytyvän virheitä, mutta samoin niitä löytyi myös kaikista muista tietosanakirjoista.

Mielestäni merkittävä ero löytyy virheiden taustoista. Vaikka perinteisistäkin tietosanakirjoista löytyy virheitä, johtuvat ne yleensä painetun sanan jo vanhentuneesta tiedosta. Wikipedian kohdalla asia voi myös olla näin, mutta suurin sisältövirheiden aiheuttaja on edellä kuvailtu tahallinen vandalismi. Tieteellisesti ajateltuna molemmat voivat sisältää väärää informaatiota, mutta vandalismi voi johtaa helpommin huomattavasti pahempaan lopputulokseen.

Hopeaesineiden puhdistus

Ominaislämpökapasiteetti	0,235 kJ/kg K
Lämmönjohtavuus	(300 K) 429 W/(m×K)
Tiedot normaalilämpötilassa ja -paineessa	

Hopean puhdistukseen/kiillotukseen on saatavilla erilaisia puhdistusaineita ja -välineitä. Näitä myyvät esimerkiksi alan kultasepäniikkeet. Erilaisille hopeaesineille on olemassa omat aineensa. Mitä arvokkaammasta esineestä/kohteesta on kysymys sitä tärkeämpää on selvittää puhdistusvaihtoehdot alan asiantuntijan kanssa.

Hopeaesineitä voidaan helposti puhdistaa kotiloissa laittamalla hopeaesineet kulhoon, jossa on vettä ja ruokasuolaa (tai ruokasoodaa) sekä alumiinifoliota. Alumiini epäjalompana metallina pelkistää hopeasulfidin takaisin hopeaksi. Reaktioyhtälö on $3\text{Ag}_2\text{S} + 2\text{Al} \rightarrow 6\text{Ag} + \text{Al}_2\text{S}_3$. Esinettä kannattaa liottaa ainakin puoli tuntia.

Merkittävät esiintymisalueet

- Suomi
 - Suomen maajoukkuepelaajien kaula
- Afrikka
 - Kongon demokraattinen tasavalta
 - Sambia
- Amerikka
 - Dominikaaninen tasavalta
 - Honduras
 - Kanada
 - Meksiko
 - Nicaragua
 - Peru

Kuvio 2. Vandalisoitu Wikipedia-artikkeli hopeasta Suomen hävittyä jääkiekon maailmanmestaruuskisojen finaalissa (Hopea, 2007).

Ongelmalliseksi tekijäksi Wikipediassa nousee vandalismin lisäksi myös mahdollinen yhteisön sisäinen korruptio. Joulukuussa 2012 nousi esille skandaali, jossa kaksi Wikipediaa ylläpitävän säätiön hallituksen jäsentä olivat muokanneet sivujen

sisältöjä ja antaneet valituille sivuille lisähuomiota Wikipedian etusivulla rahallista maksua vastaan (Blue, 2012). Toistaiseksi Wikipedian toiminnassa harjoitettu politiikka ei estä rahallisten palkkioiden vastaanottamista. Walesin omien sanojen mukaan moista ei kuitenkaan katsota hyvällä. Tämän kaltainen toiminta langettaa eittämättä Wikipedian ylle epäeettisen leiman. Varsinkin isoihin jo lukittuihin artikkeleihin tehdyt maksulliset muutokset voivat johtaa jopa tahalliseen virheellisen informaation jakamiseen.

Samaan tapaan ongelmia voi tuottaa avoimissa artikkeleissa yritysten omien työntekijöiden tekemät muokkaukset. Kognitiotieteitä ja tietojenkäsittelyä opiskeleva Virgil Griffith nousi kansan tietoisuuteen suunnittelemansa Wikiskanneri-sovelluksen avulla (Hafner, 2007). Ohjelman avulla on mahdollista tutkia helposti, mistä eri ip-avaruuksista tarkasteltavaan wikiartikkeliin on tehty muutoksia. Pian ohjelman käyttöönoton jälkeen selvisi, että useat suuret yritykset kuten PepsiCo, Wal-Mart ja Exxon olivat tehneet merkittäviä muutoksia heidän yrityksien ja tuotteitaan koskeviin artikkeleihin.

2.3 Suomalaisen kirjastowikin historiaa

Internetin käytön yleistyttyä suomalaiset kirjastot ovat hyödyntäneet sen mahdollisuuksia tiedonhaun lisäksi myös tiedontarjoamisessa. Yleisten kirjastojen kotisivujen palveluiden lisäksi lukuisat suomalaiset kirjastot ovat tuottaneet runsaasti käyttökelpoista materiaalia ja jakavat tätä erilaisin keinoin Internetin välityksellä. Omien kokemuksien mukaan yksi suurimmista kohteista ovat olleet erilaiset eri alueisiin kohdistuneet kotiseutukokoelmien digitoinnit ja sosiaalisen median käyttö asiakkaiden kanssa kommunikointiin.

Myös wiki on vuosien saatossa huomioitu alustana, mutta käyttö on ollut todella vähäistä. Tällä hetkellä suomalaisten kirjastojen käyttämät wikit toimivat lähinnä ilmoitustauluina, joista hyvää esimerkki on kirjastot.fi:n luoma ja ylläpitämä KirjastoWiki. Wikistä löytyy kirjoitushetkellä informaatiota kirjastoalan eri hankkeista ja projekteista sekä hyvin pienellä käytöllä oleva keskustelualue (KirjastoWiki, [Viitattu 31.12.2013]). Samaan tapaan myös Metropolian kirjasto- ja tietopalvelut tarjoavat omaa wikiään lähinnä ilmoitustauluna tulevista tapahtumista (Metropolian kirjasto,

[Viitattu 20.4.2013]). Tapahtumien lisäksi lisäsisältönä on tarjolla lähinnä informaatiota henkilökunnasta ja heidän tekemiään julkaisuja. Varsinaista wikialustan potentiaalia ei ole siis hyödynnetty sen alkuperäisessä tarkoituksessa.

Yhtenä suurimpana ongelmana on kirjastojen tuottamien wikien löydettävyyys. Uskallan laskea oman koulutukseni ja työn tuomien tehtävien vuoksi itseni jo jonkin tason tiedonhaun ammattilaiseksi. Siitä huolimatta saamani hakutulokset jäivät hyvin mitättömiksi. Tarjolla oli lähinnä kaupunkien omia Wikejä, joista löytyi korkeintaan artikkeli kyseisen kaupungin kirjastosta eikä varsinaisesti kirjaston ylläpitämä wiki, josta löytyisi heidän tuottamaansa sisältöä. Tämän lisäksi kirjastoilla on yhteisessä käytössä Aurora-kirjastojärjestelmän ympärille luotu AuroraWiki, mutta sen käyttö vaatii erillisen käyttäjätunnuksen ja käyttöoikeudet.

Vaikka wikiä ei ole selkeästikään suomalaisissa kirjastoissa vielä kunnolla löydetty, ovat kirjastot tuottaneet lukuisia potentiaalisia tietokantoja, joita ehkä tulevaisuudessa voidaan hyödyntää uudemman wikiteknologian avulla, ehkä jopa LibWiki-projektin muodossa.

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

Jo heti opinnäytetyöprosessia aloittaessa oli selvää, että tiedonkeräämisen kannalta järkevin vaihtoehto oli kyselyn laatiminen. Kyselyn avulla tavoitettiin potentiaalisesti laajin kohdeyleisö aihepiiriä koskevista henkilöistä sekä kustannustehokkaasti että nopeasti.

3.1 Kyselytutkimus

Kyselytutkimus tunnetaan yhtenä survey-tutkimuksen keskeisenä menetelmänä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 193). Kyse on menetelmästä, jossa kerätään aineistoa yhdenmukaistetusti niin, että kyselyn kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen kyseisen aiheen perusjoukosta.

Kyselytutkimuksen hyötynä pidetään sitä, että niiden avulla voi kerätä paljon tutkimusaineistoa suhteessa nähtyyn vaivaan (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195). Tutkimusmenetelmä säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä, sillä kysely voidaan lähettää kerralla suurelle määrälle henkilöitä ja siinä voidaan kysyä kerralla paljon eri asioita. Oikein toteutettuna kysely voidaan käsitellä sellaiseen muotoon, että sen analysointi ja jatkokäsittely onnistuu helposti myös tietokoneella.

Kyselytutkimuksen muoto tuo mukanaan myös monia heikkouksia. Aineisto saattaa jäädä helposti pinnalliseksi ja teoreettiseksi. On myös mahdollista, että vastaajat eivät ota kyselyä tosissaan ja siksi eivät anna vastauksiaan huolellisesti tai rehellisesti. Myös huonosti laaditut kysymykset voivat johtaa tilanteisiin, joissa vastaaja joko ymmärtää kysymyksen väärin tai ei ymmärrä sitä lainkaan. Kyselyä laatiessa tuleekin miettiä, ymmärtääkö kohderyhmä kuinka paljon kyseisestä aiheesta jo etukäteen. On myös mahdollista, että vastaajamäärät jäävät helposti pieneksi, sillä vastaaminen on usein vapaaehtoista ja jos edellä mainitut tekijät eivät ole kunnossa, voi se viedä vastaajalta mielenkiinnon.

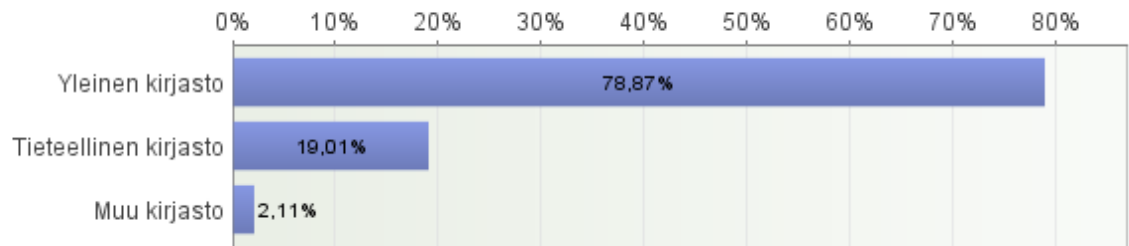
Tutkimuksen pääaineiston keräämistä varten tein kyselylomakkeen. Kysely lähetettiin yhteensä 486 kirjastoon joiden joukossa oli yleisiä ja tieteellisiä kirjastoja sekä joukko erikoiskirjastoja. Koska kyselyn aihe oli tietotekninen sekä kohdeylei-

sö koostui tietoteknisesti osaavista henkilöistä, päädyin tekemään kyselyn sähköisessä muodossa Webropol-palvelun avulla. Kysely lähetettiin kirjastoihin sähköpostin avulla, jossa kerroin olevani ammattikorkeakouluopiskelija ja tekeväni kyselyä opinnäytetyötä varten. Kerroin myös projektin idean ja kuinka sitä voitaisiin tulevaisuudessa hyödyntää kirjastotyössä. Oheisinformaation antaminen oli oleellista, sillä LibWiki ei voinut olla vastaajille konseptina ennestään tuttu. Tämä teki viestin kirjoittamisesta haastavaa, sillä viesti ei saanut olla liian pitkä, ettei lukija jättäisi sitä tästä syystä lukematta ja samalla niin informatiivinen, että itse kyselyyn vastaaminen oli mahdollista. Toivoin samalla viestissä, että kyselyyn vastaisi kirjaston informaatikko, käsikirjastosta/sosiaalisesta mediasta vastaava henkilö tai kirjaston johtaja. Lähetin sähköpostin 10.6.2012 ja muistutusviestin 30.6.2012 niille joilta en ollut vielä saanut vastausta. Kysely sulkeutui 8.7.2012, joten vastausaikaa oli neljä viikkoa.

Vastauksia kyselyyn tuli 142 kappaletta, joten vastausprosentti on noin 29,2. Vastausprosentti jäi siis harmillisen pieneksi ja siten tuloksia voi pitää vain suuntaa-antavina. Vastauksista suurin osa tuli yleisistä kirjastoista. Tieteellisten kirjastojen vastaamatta jättäminen saattoi johtua epäsuotuisasta ajankohdasta, sillä ajankohda osui lähelle korkeakoulujen kesälomien alkua. Muistutusviestiä lähettäessä sainkin paljon paluuviestejä siitä, kuinka kyseiset toimipisteet olivat kesäloman ajaksi suljettuja. Ensimmäisen viestin lähetyshetkellä toimipisteet olivat kuitenkin auki. Taulukosta 1 näkyvät kyselyyn vastanneiden eri kirjastotyyppien määrät. Kysely lähetettiin pääkirjastojen lisäksi myös saman alueen sivukirjastoihin ja vastanneita kirjastoja läpikäydessä kävi ilmi, että usein nämä sivukirjastot olivat jättäneet vastaamatta, mikä osaltaan selittää pientä vastausprosenttia.

Taulukko 1. Vastaajat jaettuna ryhmiin kirjaston tyypin mukaan.

Vastaajien määrä: 142

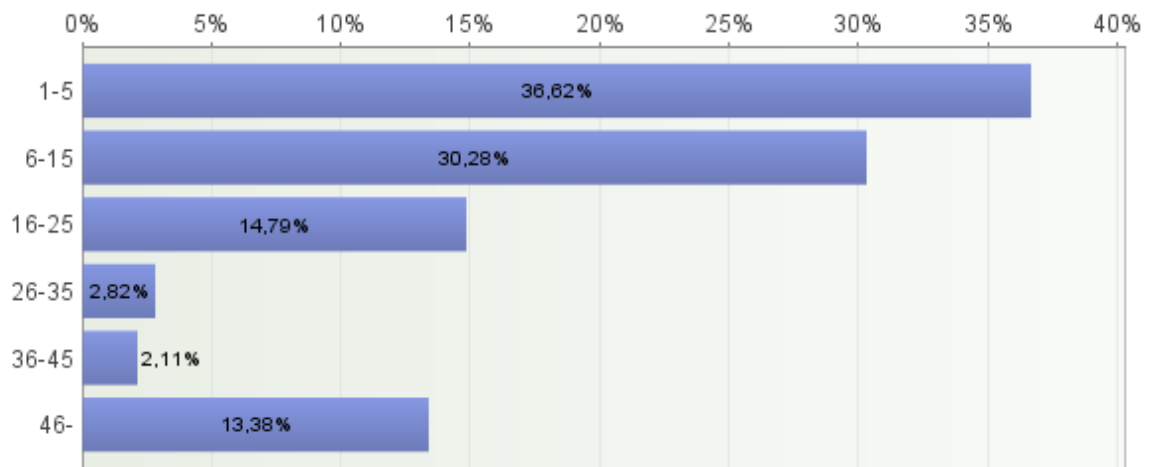
Vastauksia läpikäydessä kyselystä löytyi myös tiettyjä puutteita. Muutamissa tapauksissa vastaaja oli poistanut alkuperäisen viestini enkä ollut tajunnut muistutusviestiin lisätä samaa informatiivista saatetta, joka selittäisi projektista olennaisimman. Tämän vuoksi osa kyselyn kysymyksistä saattoi olla vaikeasti ymmärrettävissä. Jälkeenpäin ajateltuna olisi ollut viisaampaa lisätä tuo saateteksti itse kyselyn alkuun Webropolissa. Kyselyssä oli myös useita kohtia, joissa pyydettiin vastaamaan omin sanoin, miksi valitsi kyseisen vaihtoehdon. Koska kirjallisia vastauksia ei tarvittu jokaisen vaihtoehdon kohdalla, piti kysely jättää avoimeksi niin, ettei kaikkiin kyselyn kohtiin tarvinnut vastata. Tämä johti valitettavasti siihen, että osa kyselyyn vastanneista jätti vastaamatta myös joissain muissa kohdissa.

3.2 Taustatietoja

Taustatiedoissa kysyttiin vastaajan sukupuolta, ikää ja koulutusta. Itse kirjastosta tiedusteltiin kirjaston nimeä, onko kyse yleisestä, tieteellisestä vai muusta kirjastosta, sekä henkilökunnan määrää asteikolla 1-5, 6-15, 16-25, 26-35, 36-45 ja yli 45.

Taulukko 2. Vastaajat jaettuna ryhmiin henkilökunnan määrän mukaan.

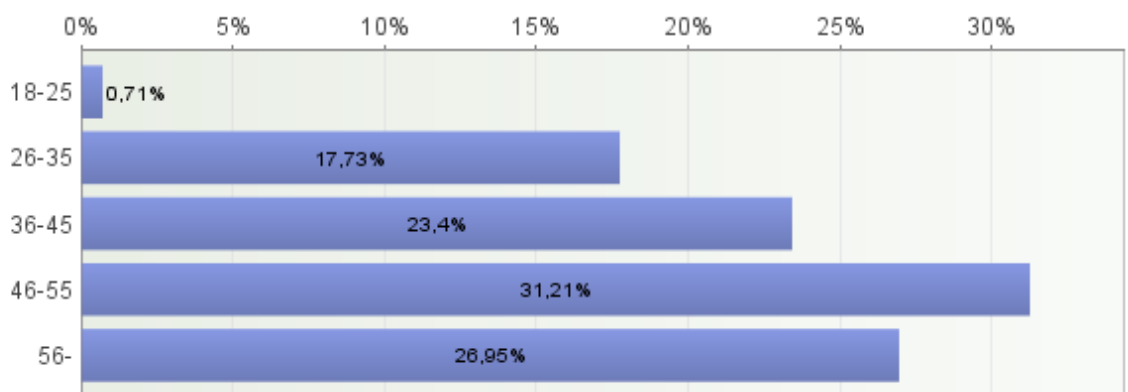
Vastaajien määrä: 142

Vaikka vastausprosentti ei noussut kovin suureksi, voidaan positiivisena puolena pitää sitä, että vastauksia tuli kattavasti erikokoisista kirjastoista ympäri Suomea. Kyselyyn osallistuneista kirjastoista valtaosa on luokiteltavissa pieniksi kirjastoiksi, mutta myös Suomen suurimmat kirjastot olivat aktiivisia vastaamaan. Vastanneista kirjastoista lähes 67 % oli 1-15 hengen kirjastoja, mutta kokonaisuudessaan vastaajia löytyi kaikista kokoluokan kirjastoista.

Taulukko 3. Vastaajat jaettuna ryhmiin iän mukaan.

Vastaajien määrä: 141

Kysely tavoitti hienosti kaikkia eri ikäryhmiä suhteellisen tasaisesti. Koska kysely lähetettiin pääasiassa informaatioille tai johtajille, oli ymmärrettävää, että vastaajista harva kuului 18–25 -ikäryhmään. Tämä vaikutti oletettavasti myös vastaajien koulutustasoon, sillä yli 80 % vastanneista oli yliopiston ja yli 11 % ammattikorkea-

koulun käyneitä. Yllätyksenä ei myöskään tullut sukupuolijakauma, koska kirjasto-työ on kovin naisvoittoinen ala. Kyselyn vastaajista yli 80 % oli naisia.

3.3 Ennakko-odotukset

Vaikka oma innostukseni aiheeseen oli suuri, pyrin pitämään odotukseni realistisina ja tavoitteet maan pinnalla. Tiesin ennalta projektin olevan kooltaan mittava, eikä sen toteutus olisi missään muodossa helppo ja yksinkertainen. Kyselystä toivoin saavani yleiskuvan siitä, mitä mieltä Suomen kirjastojen henkilökunnat olisivat mahdollisesta projektista ja tarkoituksena olisi kehitellä mahdollisia toteuttamistapoja ja ideoita saatujen vastausten perusteella.

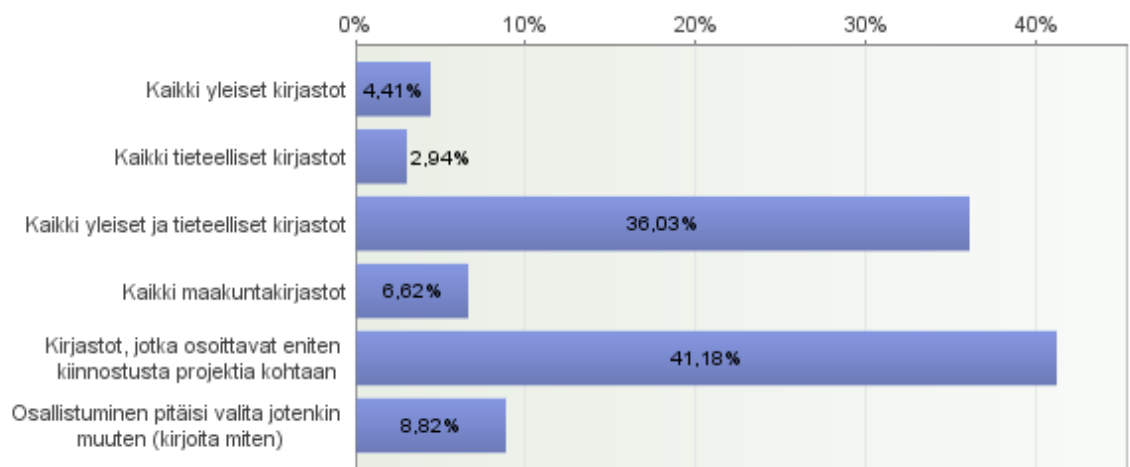
Projektin ollessa kokoluokaltaan näin iso, ei yksi ihminen pysty helposti hahmottamaan kaikkia eri näkökulmia ja mahdollisia ongelmakohtia. Odotin kyselyn tuovan esille tämän kaltaisia asioita, joita voisin lopulta käydä opinnäytetyössäni läpi. Lähtökohtaisesti uskoin kirjastojen olevan kiinnostuneita, mutta varautuneita projektia kohtaan.

4 PROJEKTIIN OSALLISTUMINEN

Ensimmäinen tärkeä asia projektin kannalta on osallistuvien tahojen määrittäminen. Lähestymistapoja on monia, ja kyselyssä tiedustelin kirjastojen työntekijöiltä heidän näkemystään siitä, keiden olisi hyvä osallistua projektiin, jos se päätetään toteuttaa.

Taulukko 4. Keiden pitäisi osallistua projektiin?

Vastaajien määrä: 136

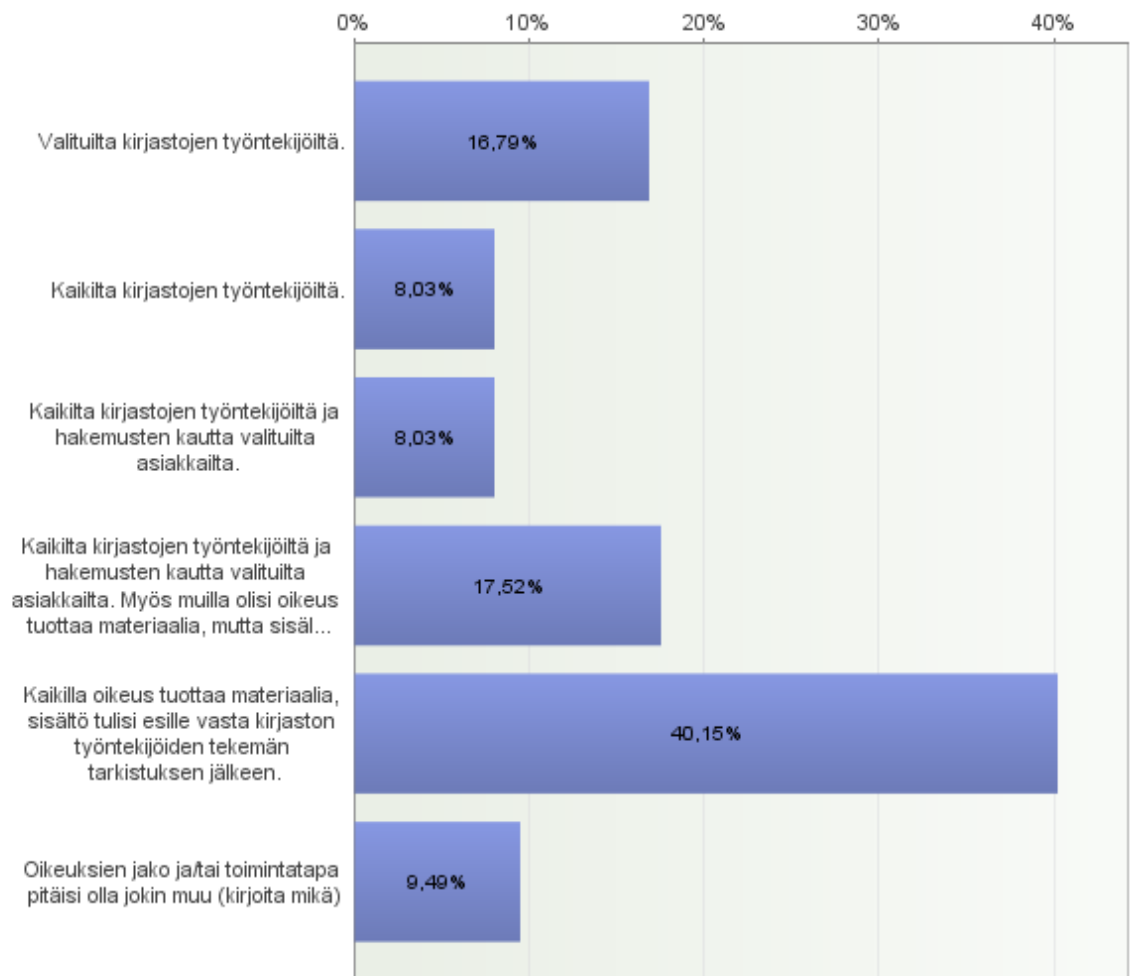

Kuten yllä olevasta taulukosta voi nähdä, yleinen näkemys asiasta oli se, että projekti tulisi toteuttaa yhteistyössä sekä yleisten että tieteellisten kirjastojen kanssa. Yli 40 % vastaajista piti kuitenkin oleellisena sitä, että vastuu jaettaisiin vain niille kirjastoille, joista löytyy lähtökohtaisesti kiinnostusta projektia kohtaan. Avoimissa vastauksissa tuotiin esille myös sitä, että liian laajalle jaettu vastuu voi johtaa siihen, ettei kukaan ota vastuuta ja tapahtuu ”henkistä laiskistumista”. Esille tuotiin myös malli, jossa projektiin osallistuisivat kaikki tieteelliset kirjastot ja vain halukkaat yleiset kirjastot. Huolena nähtiin taloudelliset ja henkilöstölliset voimavarat.

LibWikin ideana on välttää Wikipedian kaltaisten wikien ongelmaa, jossa kuka tahansa voi muokata sisältöä tehden siitä tieteellisesti heikon tiedonlähteen. Tämän vuoksi lähtökohtaisesti on suljettava pois ajatusmalli, jossa kaikilla palvelun käyttäjillä olisi vapaat oikeudet tuottaa ja muokata sisältöä. Keräsin kyselyssä mielipiteitä mahdollisista muista toteutusmalleista, jotka huomioivat myös palvelua käyttävät asiakkaat mahdollisena voimavarana.

Taulukko 5. Keneltä pitäisi löytyä artikkeleiden luontiin ja muokkaukseen tarvittavat oikeudet?

Vastaajien määrä: 137

Kyselystä kävi ilmi selkeä trendi. Oikeudet sisällöntuottamiseen annettaisiin mielellään myös joko hakemuksen täyttäneille tai kaikille asiakkaille kirjaston työntekijöiden ohella, kunhan sisältö tarkistettaisiin ennen esilletuloa. Avoimissa vastauksissa ehdotettiin myös toiminnan mahdollistamista kirjastokorttien takaa löytyvien tunnusten muodossa. Muutama vastaajista ei ymmärtänyt, mitä kysymyksellä haettiin takaa. Todennäköisesti kyseiset vastaajat kuuluivat muistutusviestin jälkeisiin vastaajiin, eikä heillä ollut enää alkuperäistä saateviestiä tallessa.

4.1 Kiinnostuksen taso

Projektin onnistumisen kannalta on oleellista, että sen parissa työskenteleviltä työntekijöiltä löytyy myös intoa ja kiinnostusta kyseistä projektia kohtaan. Laadukas lopputulos voidaan taata helpommin, jos projektia koskevat työtehtävät eivät tule tekijöille pakonomaisena. Kyselyssä tiedustelin sekä vastaajan omaa kiinnostusta että hänen arviotaan siitä, kuinka kiinnostuneita muut kyseisen kirjaston työntekijät olisivat projektiin osallistumisesta.

Taulukko 6. Kuinka kiinnostuneina vastaajat olivat henkilökohtaisesti osallistumaan projektin toteutukseen, jos hanke päätetään toteuttaa.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		Yhteensä
En lainkaan kiinnostunut	24	21	14	19	23	15	12	7	4	1	Todella kiinnostunut	140

Tulokset olivat valitettavan selkeitä ja kertoivat karun totuuden. Vaikka myös selvää kiinnostusta projektia kohtaan löytyi, ei suurin osa vastaajista nähnyt projektia kovinkaan kiinnostavaksi. Kysymystä laatiessa pyysin 1-3 vastanneita kertomaan vielä avoimesti miksi he eivät ole kiinnostuneita. Eniten esille nousi yksi hyvin ennalta-arvattava syy. Osallistuminen nähtiin paljon aikaa vieväksi ja tällä hetkellä työ oli jo kiireistä ilman lisäprojektejakin. Muutamien vastanneiden mielestä projekti tuntui turhalta jo olemassa olevien vastaavien palveluiden vuoksi ja osa näki projektin liian laajaksi pääasiassa humanisia aloja opiskelleille työntekijöille.

Taulukko 7. Kuinka kiinnostuneina vastaajat uskoivat kirjastonsa henkilökunnan olevan osallistumaan projektin toteutukseen, jos hanke päätetään toteuttaa.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		Yhteensä
Ei lainkaan kiinnostunut	19	26	32	20	16	10	12	5	0	0	Todella kiinnostunut	140

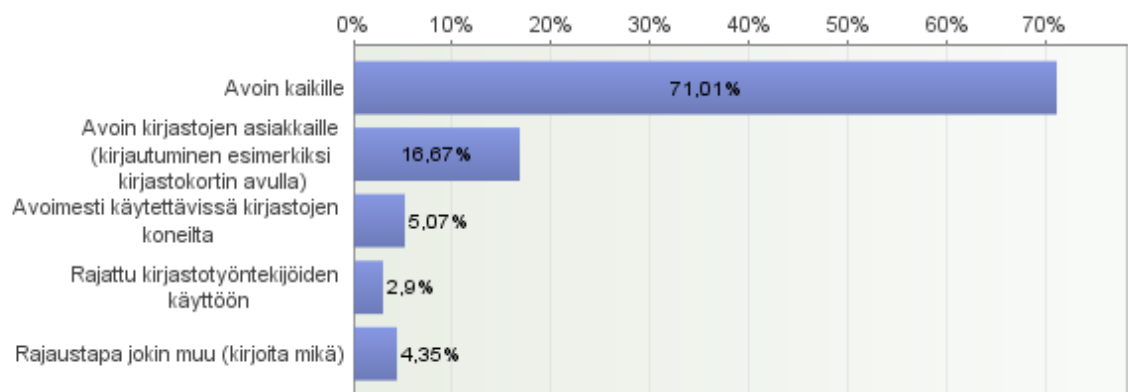
Sama kaava toistui myös koko kirjaston henkilökuntaa koskevassa kysymyksessä. Puutteellisten ja pienten resurssien uskottiin olevan liian suuri kynnys siihen, että muuta henkilökuntaa kiinnostaisi lisätöiden tekeminen. Ongelmaksi nähtiin myös kirjaston henkilökunnan korkea ikä ja lähenevä eläköityminen. Tämän uskottiin vaikuttavan kiinnostuksen lisäksi myös osaamisen tasoon. Avoimissa vastauksissa otettiin kantaa myös tämän hetkiseen kirjaston työntekijöiden palkkaukseen. Lisääntyvät työmäärät pitäisi näkyä siis myös palkan kasvuna.

4.2 Palvelun rajaaminen

Mahdollinen projekti nähtiin ennako-odotuksien mukaisesti työlääksi ja suureksi. Tämän vuoksi oli oleellista kysyä myös mahdollisista tavoista rajata itse palvelun sisältöä sekä sen mahdollisia käyttäjiä.

Taulukko 8. Pitäisikö palveluun pääsy olla avoin vai rajattu?

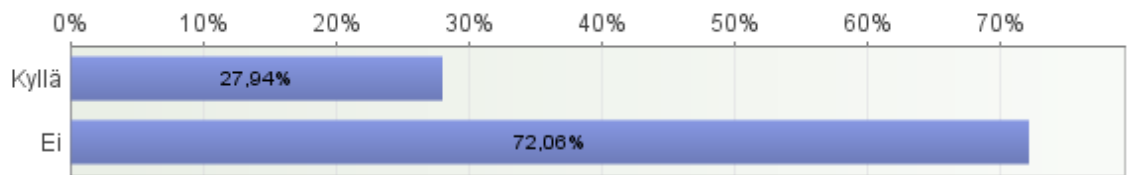
Vastaajien määrä: 138

Mielipide palvelun avoimuudesta oli erittäin selkeä. Yli 71 % vastanneista haluaisi palvelun täysin avoimeksi kaikille kirjaston työntekijöille ja asiakkaille ilman rajoituksia. Niissäkin tapauksissa joissa rajausta pääsyyn haluttiin, nähtiin se oleelliseksi vain sisällön tuottamisen osalta. Vain 2 % vastanneista näkisi palvelun olevan parempi jos se toteutettaisiin työntekijöiden omaan käyttöön.

Taulukko 9. Pitäisikö wikin aihesisältöä rajata?

Vastaajien määrä: 136

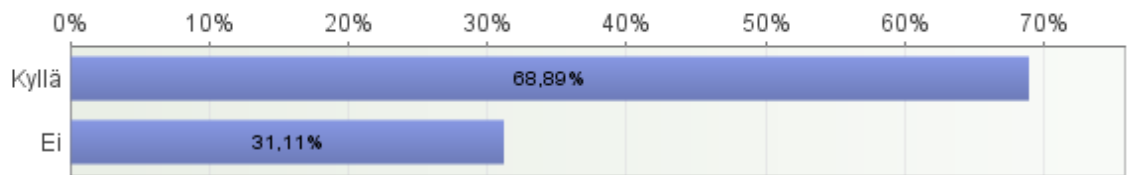
Myös sisällön avoimuuden suhteen kyselyyn vastanneet olivat hyvin samaa mieltä. 72 % vastanneista haluaisi, ettei LibWikin sisältöä tulisi rajoittamaan. Pyysin kyllä vastanneita tarkentamaan avoimesti kuinka he lähtisivät rajaamaan sisältöä. Vaikka eriäviä mielipiteitä löytyikin, oli yleisnäkemys rajaavien vastaajien kohdalla se, että rajaamattomana työmäärä olisi liian suuri eikä kirjastojen henkilökunnasta löytyisi kaikkia aloja koskevia ammattilaisia ja kirjastonhoitajien kriittinen massa on suhteessa liian pieni tarvittavan parviällyn muodostamiseen. 11 vastaajaa oli sitä mieltä, että LibWikin tulisi keskittyä kokonaan kirjastoon liittyviin asioihin. Rajaavien joukossa usean mielestä Wikipedia kattaa jo rajaamattoman wikin roolin.

4.3 Palvelun tarpeellisuus

Vastausten yleisilme oli hyvin selvä. Palvelu nähtiin muutamia hajaääniä lukuun ottamana idealtaan hyvänä ja sen uskottiin olevan mainio lisä osaksi nykyisiä kirjastojen tarjoamia verkkopalveluja. Läpi kyselyn suurimmaksi ongelmaksi nähtiin kirjastojen resurssipulat.

Taulukko 10. Olisiko tämänkaltainen palvelu tarpeellinen?

Vastaajien määrä: 135

Kyselyn lopuksi tiedustelin vielä yksinkertaista ja ytimekästä kysymystä. Tarvi- taanko todella tällaista palvelua. 69 % vastanneista näki, että palvelulle olisi käyt- töä. Tästä käy selkeästi ilmi se, että vaikkei omaa työpanosta projektille välttämät- tä haluaisi antaa, nähdään se sisällöllisesti silti sen verran tärkeänä, että sen to- teuttaminen olisi järkeenkäypää.

Aivan lopuksi annoin vielä vastaajille mahdollisuuden täysin vapaaseen sanaan ja omaan mielipiteeseen hankkeesta. Vapaita vastauksia tuli 78 kappaletta ja yleisil- meeltä kommentit olivat hyvin positiivisia. Yleisesti ottaen hankkeessa nähtiin po- tentiaalia, kunhan toteutus saataisiin hoidettua niin, ettei se kuormittaisi liikaa en- nestään tiukkoja resursseja. LibWiki nähtiin myös mahdollisuutena kauaskantoi- sesti tulevaisuutta ajatellen tilanteessa jossa kirjat eivät ajaisi enää suurta asemaa tiedonvälineenä.

5 TOTEUTUSMAHDOLLISUUDET

Jo opinnäytetyötä aloittaessa oli selvää, että tämän kokoluokan projektin toteutumismahdollisuudet ovat marginaaliset. Tämän vuoksi yhdeksi oleelliseksi osaksi opinnäytetyöprosessia kyselyn toteuttamisen lisäksi nousi erilaisten toteutusmahdollisuuksien läpikäynti.

Kysely itsessään oli oleellinen osa informaatiokeruuta, jonka pohjalta erilaisia toteutumismahdollisuuksia on tarkemmin voitu pohtia. Alta löytyy mietintöjä, näkökulmia ja toteutusehdotuksia joiden avulla tämä iso, mutta palkitseva projekti voitaisiin mahdollisesti tulevaisuudessa toteuttaa.

Iso projekti tarkoittaa suurta määrää resursseja ja valtavaa määrää työmiestunteja. LibWikin kaltainen projekti on sitä kokoluokkaa, ettei sen toteuttaminen ole mielekästä tai edes järkevästi toteutettuna mahdollista pienellä osallistumismäärällä. Tämä tarkoittaa lähtökohtaisesti sitä, että jos projekti ylipäättään päätetään aloittaa, pitää sen takana olla työstämässä iso määrä asiasta kiinnostuneita ihmisiä. Alle on listattu useita erilaisia tahoja, jotka voisivat halutessaan tarjota oman panoksensa työhön omalta osaamisalueeltaan.

5.1 kirjastot.fi

Kirjastot.fi on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama ja Helsingin kaupunginkirjasto – yleisten kirjastojen keskuskirjaston ylläpitämä kaikille avoin verkkopalvelu, joka tarjoaa portaalin useisiin verkossa oleviin kirjastot.fi:n ja eri kirjastojen tarjoamiin verkkopalveluihin (Info, [Viitattu 12.4.2013]). Portaalin alta löytyy mm. Kysy kirjastonhoitajalta, Frank-monihaku, Fono, Labs, Kirjastokaista, Sivupiiri, Okariino, Kirjasampo, Verkko-YKL ja suuri määrä ajankohtaista alan informaatiota sekä uutisten että keskustelupalvelun myötä.

Parhaan mahdollisen alun aikaansaamiseksi LibWikille olisi saatava vakaa palveluntarjoaja ja osaava sivuston ylläpitäjä. Kirjastot.fi on ehdottomasti alan informaation kohtaamispaikka, mutta ennen kaikkea he myös tuottavat ja ylläpitävät palveluja tehden heistä loogisen vaihtoehdon mahdollisen LibWiki-projektin ylläpitäjiksi

ja täten osaksi heidän jo ennestään kattavaa palvelujärjestelmää. Tämä tarkoittaisi sitä, että Kirjastot.fi ei välttämättä varsinaisesti tuottaisi itse materiaalia sivustolle. He vain pitäisivät huolen siitä, että itse palvelu toimisi, saisi huomiota ja lopulta mahdollisesti delegoisivat ilmaantuvia tehtäviä muille mukana oleville tahoille.

Kirjastot.fi:n alaisuudessa toimii tällä hetkellä Labs nimeä kantava projekti. Labsin tavoitteena on rakentaa ja ideoida erilaisia prototyyppejä ja konsepteja parantamaan kirjaston tarjoamia julkisia palveluita verkossa (Labs, [Viitattu 12.4.2013]). Labs on viimeaikoina elänyt hiljaiseloa sillä kirjoitushetkellä (12.4.2013) viimeisin kirjoitus on yli vuoden takaa tammikuulta. Osaaminen ja tietotaito Labsin työntekijöiltä taatusti jo löytyy, joten LibWikin kaltainen projekti voisi tuoda samalla myös heille uutta kipinää.

5.2 Yleiset ja/tai tieteelliset kirjastot?

Pelkkä sivuston ylläpitäminen ei riitä, sillä LibWikin kaltainen palvelu tarvitsee myös suuren määrän sisältöä ollakseen miellyttävä ja toimiva palvelu. Faktuaalisen informaation keruu on erittäin työlästä ja aikaa vievää. Siispä on järkevintä olettaa, että työ jaetaan useiden eri tahojen välille tehden työmäärästä kohtuullisemman. Koska lähtökohtana projektille on ollut kirjastojen tuottama palvelu, ovat itse kirjastot tietysti sisällöntuotossa pääosassa.

Opinnäytetyötä ja kyselyä aloittaessa oleellisimmaksi kysymykseksi nousi se, että kuuluisiko tämän kaltainen projekti enemmän yleisten vai tieteellisten kirjastojen toimintaan. Mikään ei tietenkään poissulkenut vaihtoehtoa yhteistyöstä yleisten ja tieteellisten kirjastojen välillä. Yhtenä kysymyksenä eri kirjastoihin lähetetyssä kyselyssä oli edellä mainitun asian tiedustelu. Vastaukset olivat odotetunmukaiset. Palvelu tulisi toteuttaa sekä yleisten että tieteellisten kirjastojen toimesta, mutta työpanoksen paino pitäisi selkeästi sijoittaa niihin kirjastoihin jotka osoittavat eniten kiinnostusta projektia kohtaan.

Tässä mielessä projektin toteutus voisi olla variaatio jo käytössä olevasta toimintatavasta Kysy kirjastonhoitajalta palvelun kanssa. Oikeudet sisällöntuottamiseen löytyisi kaikista kirjastoista, mukaan lukien tieteelliset kirjastot. Tämän jälkeen kir-

jastoissa olisi sisäisesti valittu vastuhenkilö, joka esimerkiksi omalla sisätyöajallaan voisi tuottaa sisältöä palveluun. Isommissa kirjastoissa olisi mahdollista jopa lisätä tietty hetki viikosta, jolloin kyseinen vastuhenkilö keskittyisi LibWikiin. Tämä takaisi kaikille mahdollisuuden tuottaa sisältöä, mutta ketään ei pakotettaisi ns. ylimääräiseen työhön samalla mahdollistaen isomman työn teon niille, joilla on enemmän aikaa ja kiinnostusta projektia kohtaan.

Kyselystä kävi ilmi usean vastanneen huoli siitä miten tämä projekti tulisi lisäämään työmäärää jo entisestään tiukan työaikataulun ja pienien resurssien puitteissa. On totta, että LibWiki on projektina suuri, mutta toteutus on mahdollista, jos voimavarat sijoitetaan oikein. Tälläkin hetkellä kirjastojen työntekijät tuottavat valtavia määriä materiaalia erilaisten työtehtävien toimesta. Esimerkiksi informaatiokojen asiakkaille tekemät laajemmat tiedonhautehtävät sisältävät monesti materiaalia, jotka pienen muokkaustyön jälkeen olisi käyttökelpoista materiaalia LibWikissä. Jatkossa, vastaavaa tietoa etsiessä voisi asiakkaalle suoraan tarjota jo tuotetun materiaalin wikistä. Pidemmässä juoksussa näin yhteistyöllä kerätty materiaali voi siis jopa vähentää työtaakkaa.

Myös sisällöntuotossa pystytään huomioimaan eri kirjastot ja osaamisalueet hyvin samaan tapaan kuin Kysy kirjastonhoitajalta palvelussa. Esimerkiksi maatalouden ammattikorkeakoulun kirjasto voi keskittyä sisällöntuotossa maatalouteen liittyvissä asioissa. Mitään aluetta ei tietenkään rajattaisi toisilta pois, joten yksilöiden osaamisalueet tulevat huomioiduksi myös.

Yhtenä toimintamallina voisi olla myös käyttöoikeuksien jakamisen kaikille kirjastontyöntekijöille. Tämä ei tarkoittaisi sitä, että kaikkien olisi pakko tuottaa sisältöä LibWikiin, vaan se antaisi siihen vain kaikille mahdollisuuden. Tällöin projekti ei ruuhkauttaisi jo ennestään kiireellisiä työntekijöitä, mutta antaisi halukkaille mahdollisuuden vapaan työajan hyötykäyttöön. Lähtökohtaisesti tässä toimintamallissa on se ongelma, että vastuun jakautuessa täysin voi helposti käydä niin, että siitä syntyy ”jonkun muun homma”. Kukaan ei ota projektia varsinaisesti vetääkseen ja lopulta se kuivuu kokonaan kasaan.

5.3 Kirjastoalan opiskelijat

Yksi mahdollinen voimavara sisällöntuottamiseen löytyy vielä alaa opiskelevien puolelta. Tällä hetkellä kirjastoalaa opiskelevat tuottavat koulutustaan varten paljon käyttökelpoista materiaalia. Yhteistyöllä eri oppilaitosten ja opettajien kanssa tämä osaaminen voitaisiin sijoittaa pöytälaatikoiden lisäksi hyötykäyttöön LibWikissä. Esimerkiksi tiedonhakua koskevissa opinnoissa esitetyt kysymykset voitaisiin laatia niin, että vastaukset saataisiin materiaaliksi LibWikiin. Suoraan tuotettu teksti tuskin olisi käyttökelpoista, mutta esimerkiksi valitun vastuuhenkilön tuottamien muokkausten avulla lopputulos voisi olla tavoittelemisen arvoinen asia.

Valtaosa kouluissa tehdyistä opintoihin liittyvistä töistä tehdään pelkästään opintoja ajatellen. Tämän jälkeen valmiit työt hautautuvat arkistoihin tai päätyvät jopa saman tien roskakoriin. Omien kokemuksieni perusteella koulutehtäviin kohdistuva motivaatio on huomattavasti suurempi silloin kun tietää, että kyseistä materiaalia tullaan käyttämään myös jatkossa oman opiskelun jo päätyttyä. Uskoisin siis tämän kaltaisen projektin olevan hyödyllinen opiskelijoiden näkökulmasta.

5.4 Asiakkaat mukaan toimintaan?

Kirjastot ovat tällä hetkellä ottaneet ympäri Suomea sosiaalisen median osaksi työarkea. Osa työajasta on pyhitetty asiakkaiden tavoittamiseen erilaisten Internetpalvelujen, kuten Facebookin ja Twitterin, välityksellä. Todellisuus on kuitenkin se, ettei sosiaalisia medioita hyötykäytetä oikein. Palvelut toimivat pääasiassa vain virtuaalisina ilmoitustauluina kunnollisen kaksisuuntaisen vuorovaikutuksen sijaan. Helastilan (2012, 30) tutkimuksen mukaan jopa 67,67 % kirjastojen tekemistä status-päivityksistä Facebookissa oli edellä mainitun kaltaista ilmoitusluontoista viestintää, mikä ei johda varsinaiseen kaksisuuntaiseen kommunikointiin. LibWiki on yksi lähestymistapa, jolla asiakkaat voidaan tuoda mukaan kirjastojen sisällön luomiseen: alusta, jossa myös asiakkaat voivat osallistua ja luoda sisältöä. Tämä voisi antaa myös uutta tuulta muihin sosiaalisen median alustoihin rikkomalla aiemmat käsitykset yksisuuntaisesta viestinnästä.

Oleellisin ero LibWikin ja Wikipedian toiminnan ideassa on vapaa muokkaaminen. Wikipedian ollessa lähes kokonaan vapaasti muokattavissa, LibWikin ideana olisi saada tuotettu sisältö haltuun niin, että sitä voitaisiin pitää tieteellisesti luotettavampana lähteenä. Tämä taas tarkoittaa sitä, että kenelle tahansa kirjaston asiakkaista ei voitaisi myöntää käyttöoikeuksia sisällön tuottamiseen. Tämä asia tuotiin esille myös kirjastoille laaditussa kyselyssä ja kuten luvussa 4 tuotiin esille, näki valtaosa vastanneista järkevimmäksi toimintatavaksi sen, että jokaiselle asiakkaalle annettaisiin mahdollisuus tuottaa materiaalia, mutta itse sisältö tulisi esille vasta kirjaston työntekijän tekemän tarkistuksen ja mahdollisten korjausten jälkeen. Tämän tapainen toiminta vähentäisi huomattavasti kirjastoihin projektista kohdistuvaa taakkaa tehden sisällöstä silti täyden vapaan muokattavuuden poistuttua luotettavamman.

Yksi mahdollinen lähestymistapa voisi olla erilaiset käyttäjäluokat. Vasta tehdyllä tunnuksella olisi alempi käyttäjäluokka, mikä johtaisi siihen, että kaikki tuotettu materiaali menisi kirjaston työntekijöiden tarkastettavaksi. Pitkään ja hyvää sisältöä tuottaneet asiakkaat voisivat saada ylemmän käyttäjätunnuksen jossa rajoitukset olisivat pienempiä.

6 PALVELUIDEN INTEGROINTI

Internetin yleistymisen myötä kirjastot ovat tuottaneet lukuisia erilaisia Internetissä tarjolla olevia palveluja. Osa näistä palveluista on sisällöltään informaatiopainotteisia ja niitä pystyttäisiin mahdollisuuksien mukaan hyötykäyttämään myös LibWiki-palvelun yhteydessä. Vuosien saatossa osa näistä palveluista on pysynyt aktiivisena, mutta mukana on myös jo lopetettuja tai unohtuneita palveluita, jotka voisivat integroinnin myötä saada uutta eloa.

6.1 Kysy kirjastonhoitajalta

Jo useasti esille tuotu ”Kysy kirjastonhoitajalta” on suosittu palvelu, jossa asiakkaat voivat kysyä mitä tahansa maan ja taivaan väliltä. Kysymyksiin on vastaa-massa 51 kunnankirjastoa sekä 19 muuta kirjastoa ja tietopalvelua (Tietoa palvelusta, [Viitattu 12.4.2013]). Kirjoitushetkellä 12.4.2013 palvelusta löytyy yli 20 000 kysymystä, joihin eri puolella Suomea työskentelevät kirjaston työntekijät ovat löytäneet vastauksen. Kysymykset ja niiden vastaukset ovat vapaasti luettavissa palvelun arkistosivulta.

Informaatiomääränä tämän palvelun sisältö on valtava ja integroituna LibWikin kaltaiseen palveluun on havaittavissa selkeitä hyötyjä molemmille palveluille. Asiakkaalle tehdyn tiedonhaun työ on jo tehty, joten sen muokkaaminen ja syöttäminen LibWikiin ei olisi prosessina suuri. Mitä enemmän kysymyksiä tulee, sitä nopeammin LibWikin tietokanta kasvaisi ja jatkossa Kysy kirjastonhoitajalta palveluun tullessiin vastaaviin kysymyksiin olisi entistä helpompi vastata linkittämällä kysyjälle selvä ja valmis tietopaketti aiheesta LibWikin puolelta sen sijaan että tietoa lähdetäisiin etsimään tai kirjoittamaan uudestaan. Kysymyksiin voitaisiin toki antaa myös tapauskohtaisempi vastaus ja lopuksi perään linkki LibWikin artikkeliin, jossa samaa asiaa käsitellään laajemmin.

6.2 Kirjastojen omat wikit ja tietokannat

Monelta kirjastolta löytyy jo tällä hetkellä oma wiki tai muu tietokanta. Nämä palvelut liittyvät useimmiten sisältönsä kotiseutukokoelmiin tai esimerkiksi joihinkin alueen kuuluisiin kirjailijoihin. Sisällöllisesti palvelut ovat usein jo suhteellisen valmiita joitakin sisältöpäivityksiä lukuun ottamatta. Näiden palvelujen ongelmana on tavoitettavuudessa. Asiakkaat harvoin edes tietävät kyseisten palveluiden olemassaolosta. Itse palvelujen löytäminen on usein vaikeaa ja monen linkin takana. Usein palveluiden sivustojen ulkoasut ovat myös todella vanhanaikaisia ja epäkäytännöllisiä tai ne ovat muuten hyvin yksinkertaisia. Esimerkiksi Valkeakosken kirjaston Internet-palveluiden joukosta löytyy digitoitua kotiseutukokoelmaa. Sivusto on hyvin tekstipainotteinen, yksinkertainen ja ulkoasusta tulee mieleen lähinnä Joulukalenteri, vaikka sivusto kertoo seudun hevosliikenteestä.

The screenshot shows the website www.valkeakoski.fi. The page is in Finnish and features a navigation menu on the left with categories like 'Kirjasto' (Library) and 'Kokoelmat' (Collections). The main content area is titled 'Hevosliikenne' (Horse Transport) and includes a historical photograph of a man driving a horse-drawn carriage. Below the photo, there is a text block explaining the historical context of horse transport in Finland before 1950. The page also lists digital collections and provides links to related documents.

Kirjasto

- Aineistohaku PIKI:stä
- Aukioloajat ja toimipisteet
- Digitointitila
- Hakemisto
- Henkilöstö
- Kirjallisuus ja lukuvinkit

Kokoelmat

- KaunoKirjallisuus ja VIP-kokoelma
- Lehdet
- Käsikirjasto
- Kotiseutukokoelma
 - Gondoli
 - Kirjallista elämää Valkeakoskella ja Sääksmäellä
 - Yhdistykset
- PIKI-verkkokirjasto
- Osastoyhenteiden selitykset

Lainaus, uusinnat, maksut
Lapset ja nuoret
Lehdet
Lomakkeet
Palvelut
Seniorit
Sukututkimus

Hevosliikenne

Valkeakoski > Kulttuuri ja vapaa-aika > Kirjasto > Kokoelmat > Kotiseutukokoelma > Gondoli > Hevosliikenne

Hevonen oli ennen 1950-lukua maanteiden yleisin ajoneuvo ja työmiehen luotettavin kumppani. Hevosia käytettiin niin tavarankuljetuksessa ja ihmisten liikkumisessa kuin maatalous- ja metsätoissa. Työ- ja liikennehevosena käytettiin pääasiassa suomenhevosta. Valkeakoskella oman hevosiin liittyvän ammattiryhmänsä muodostivat paperinajajat, jotka kuljettivat paperi- ja selluloosatehtaan tuotantoa rautatien varteen joko Lempäälään tai Toijalaan. Autokuljetukset nousivat hevoskuljetusten rinnalle 1930-luvulla ja tehtaan ajurin virka lakkautettiin lopullisesti 1960-luvun lopulla.

Kirjallista aineistoa

[Rahdinajo oli maailman mallikasta hommaa](#) - Kalle Vannulan muistelmia paperinajosta. Valkeakosken Joulukalenteri 1959, s. 9-12. (pdf, 1,4 Mt)

[Kalle Vannulan haastattelu](#) - Hevosmies Kalle Vannula muistelee elämänsä ajurina (alkuperäiset ääninauhat Valkeakosken kotiseutuarkistossa). (pdf, 7,2 Mt)

Kuvio 3. Valkeakosken kirjaston kotiseutukokoelman digitaalista sisältöä (Hevosliikenne, 2012).

Tämän kaltaisten palvelujen integroimisessa LibWikiin olisi hyötyä molemmille osapuolille. LibWiki saisi lisää sisältöä ja samalla itse alkuperäiset kotiseutukokoelmapalvelut saisivat lisää näkyvyyttä, jonka avulla ne tavoittaisivat paremmin

kohdeyleisönsä. Wikipohjaa hyödynnettäessä onnistuisi myös kaikkien kotiseutukokoelmien listaaminen yhteen artikkeliin, josta pääsisi helposti itse kyseisiä kokoelmia koskeviin artikkeleihin. Myös itse digitoitu sisältö on mahdollista tuoda wiki-ympäristöön.

Osa kyselyyn vastanneista LibWikin tarpeellisuutta epäilevistä kirjoitti vapaisiin vastauskenttiin siitä, kuinka heillä on jo oma wiki ja kotiseutukokoelma käytössä ja kuinka se tuottaa työtä. Mahdollisen integroinnin myötä kyseiset palvelut eivät siis suinkaan poistuisi. Niiden sisältö vain siirrettäisiin yhteiseen selkeään palveluun. Jos tehtävänjaossa päädytään todennäköisimpään toimintamalliin, jossa eniten palvelusta kiinnostuneet tuottaisivat valtaosan sisällöstä, voisi kyseisten kirjastojen osuus olla esimerkiksi juuri tuon oman aiemman sisällön tuottaminen, nyt vain uudessa ympäristössä.

6.3 Kirjastojen tiedonhankintapalvelut

Useimmissa, varsinkin isommissa kirjastoissa, on asiakkaille tarjolla tiedonhankintapalvelu. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että asiakas jättää tiedonhankintapyyntön häntä kiinnostavasta aiheesta ja joku kirjaston henkilökunnasta etsii kyseisestä aiheesta informaatiota sekä lähdemateriaalia. Palvelu siis vastaa suuresti Internetissä tarjolla olevaa Kysy kirjastonhoitajalta -palvelua, mutta vain Internetin ulkopuolella.

Omien työkokemuksieni perusteella tällaiset usein isotkin tiedonhaut menevät vain kyseisen asiakkaan käyttöön. Tämä on ymmärrettävää, jos aihe on hyvinkin henkilökohtainen ja arka, mutta usein aiheet ovat yleisluonteisia ja kerätystä materiaalista voisi olla hyötyä myös monelle muulle. LibWikin kaltainen palvelu toimisi siis hyvänä alusta myös Internetin ulkopuolella tehtyihin tiedonhankintapyyntöihin. Valmiin haun sisällön voisi sisällyttää LibWikiin ja tarvittaessa tulevaisuudessa hakua aloittaessa virkailija voisi ensin hakea LibWikistä ja hyödyntää jo olemassa olevaa tietovarantoa.

7 RAHOITUS

Tämän kokoluokan projekti vaatii taustalle myös kohtuullisen rahoituksen. Loogisin lähestymistapa on yhteistyö jo useasti mainitun kirjastot.fi -palvelun kanssa, jolloin toiminta olisi ainakin osittain Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) rahoittamaa. Tyypillisesti Opetus- ja kulttuuriministeriö avustaa rahoituksessa niin yleisiä kuin tieteellisiä kirjastoja monilla eri tavoilla. Erilaisia avustusmuotoja ovat kirjastojen perustamishankkeet ja kirjastoautot, yhteispohjoismainen kirjastoautotoiminta, eritystehtävien tukeminen, keskitetyt verkkopalvelut sekä kehittämis- ja kokeilutoiminta (Opetus- ja kulttuuriministeriön, [Viitattu 19.4.2013]). Näistä potentiaalisia avustuksenhakukohteita ovat erityisesti keskitetyt verkkopalvelut sekä kehittämis- ja kokeilutoiminta.

Keskitettyjen verkkopalveluiden rahoitus on suunnattu yleisten kirjastojen yhteiseen käyttöön tarkoitettujen verkkopalveluiden rahoittamiseen (OKM – Keskitetyt verkkopalvelut, [Viitattu 19.4.2012]). LibWiki täyttää nämä määreet helposti, sillä koko projektin tarkoitus on tuottaa palvelu yhteistyössä kirjastojen kanssa ja tämän jälkeen tarjota palvelu kaikille siitä kiinnostuneille. Kirjoitushetkellä 19.4.2012 Opetus- ja kulttuuriministeriön Internet-sivustolta löytyy hakulomakkeet vain vuonna 2012 tehtävään avustushakuun. Haku päättyi 31.10.2012, joten oletettavasti ensi vuoden rahoitushaut tulevat esille lähitulevaisuudessa.

Toisena Opetus- ja kulttuuriministeriön avustusmuotona mainittu Kehittämis- ja kokeilutoiminnan avustus myönnetään muun muassa kirjastojen tietoverkkopalvelujen ja käyttäjäystävällisten palveluiden kehittämiseen (OKM – Kehittämis- ja kokeilutoiminta, [Viitattu 19.4.2012]). OKM rahoittaa Kehittämis- ja kokeilutoiminnan muodossa Kirjastot.fi:tä sekä muita valtakunnallisesti vaikuttavia hankkeita 3 700 000 eurolla (Valtionavustukset yleisten kirjastojen, [Viitattu 19.4.2013]).

Rahoitusta hakiessa voi ajatella myös tavallisten vaihtoehtojen lisäksi erikoisempia kohteita. Luovuus on sallittua, sillä itse hakeminen ei maksa kuin aikaa ja vaivaa sen hakijalta. Yksi mahdollinen rahoittaja voi löytyä normaalisti yrityksiä, yliopistoja, korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia tukevasta Tekesistä – teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksesta (Innovaatorahoitusta, [Viitattu 19.4.2013]). Tämä voisi olla harkittava vaihtoehto etenkin, jos projektiin otetaan opinnäytetyön

luvun 5.1.3. mukaisesti myös alan opiskelijat. Tekesin rahoitus on pääasiassa tarkoitettu liiketoimintaa harjoittaville tahoille, mutta rahoitusta voivat hakea myös julkisten palveluiden tarjoajat. Non-profit -organisaatioina kirjastot voivat olla heikommassa asemassa rahoitusta hakiessa, mutta tämä ei tarkoita sitä, etteikö rahoitusta olisi mahdollista saada, etenkin kun tarkoituksena on kehittää julkista palvelua.

8 TEKIJÄNOIKEUS

Tekijänoikeusasiat nousevat usein esille kirjastotyössä. Yhtenä suurimpana kysymyksenä onkin ollut se, mitä materiaalia voi hankkia ja mistä. Toiset asiat vaativat erillisiä kalliita lainausoikeuslupia ja toiset taas eivät. Osa materiaalista saa esittää kirjastossa ongelmitta, toisiin tarvitaan erillinen lupa. Etenkin digitaaliseen aikauteen siirryttäessä on oltava erittäin tarkkana oikeuksien ja mahdollisten rajoitteiden kanssa. LibWiki ei ole tämän osalta myöskään poikkeus, sillä sivustolla tulisi olemaan tarjolla paljon materiaalia monista eri aiheista ja esimerkiksi usein artikkeleista löytyvien havainnoivien kuvien kanssa on oltava tarkkana. Internet on täynnä tekijänoikeudellisesti materiaalia, jonka käyttö on ilmaista varsinkin kun käyttökohde ei ole tuottoa tavoitteleva.

Huomioitavaa on myös se, että LibWikiin tuotetut materiaalit ovat tekijänoikeudenalaisia. Projektin hengen mukaisesti oleellisin tekijänoikeudellinen puoli löytyy Creative Commons -lisenssistä (Tietoa lisensseistä, [Viitattu 19.4.2013]). Tällä lisenssillä LibWiki luopuisi osasta tekijänoikeuksiaan ja antaisi samalla valittuja vapauksia sivuston käyttäjille. Lisenssejä on neljä erilaista ja niitä voi yhdistellä haluamallaan tavalla (Tietoa lisensseistä, [Viitattu 19.4.2013]).

Nimi mainittava:

Annat muiden kopioida, jaella, näyttää ja esittää sinun tekijänoikeuksiisi kuuluvaa teosta sekä sen pohjalta tehtyjä muokattuja versioita teoksestasi vain, jos he mainitsevat nimesi alkuperäisenä tekijänä.

Ei kaupalliseen käyttöön:

Annat muiden kopioida, jaella, näyttää ja esittää sinun tekijänoikeuksiisi kuuluvaa teosta sekä sen pohjalta tehtyjä muokattuja versioita teoksestasi vain ei-kaupallisessa käytössä.

Ei jälkiperäisiä:

Annat muiden kopioida, jaella, näyttää ja esittää sinun tekijänoikeuksiisi kuuluvaa alkuperäistä teosta, mutta et salli muokattujen versioiden tekemistä teoksesta.

Sama lisenssi:

Annat muiden levittää muokattuja teoksia vain samalla lisenssillä, jolla oma teoksesi on julkaistu.

Näistä eri lisenssimuodoista LibWikin projektin hengen mukaisesti sopivin on Sama lisenssin käyttö. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että LibWikiin lisätty materiaali käyttää samaa lisenssiä, jota tämän materiaalin alkuperäinen tekijä on käyttänyt. Jos sisällöltä on kielletty kaupallinen käyttö, ei myöskään LibWikin puolelle tuotettu kyseisen materiaalin pohjalta tuotettu teos ole kaupallisesti käytettävissä.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTAA

Lähtökohtaisesti olin erittäin innostunut opinnäytetyöni aiheesta. Olin kuitenkin realistisesti sen suhteen, mitä mahdollinen tutkimus toisi tuloksissa esille. Ennakkoodotusteni mukaisesti vastaanotto projektin idealle oli positiivinen, joskin sen aiheuttamaa lisätyötä ja kuluttavia resursseja pelättiin. Tämänkaltaiset ajatukset kirjastoalalla työskentelevälle olivat odotettuja, joten en antanut sen häiritä opinnäytetyöprosessia, vaan keskityin ennemmin löytämään erilaisia ratkaisuja, joilla nämä ennakkoluulot olisi jatkossa mahdollista murtaa.

Mitä pidemmälle opinnäytetyöprosessi lopulta eteni, sitä selkeämmäksi projektin toteutumisen mahdollisuus ilmeni myös itselle. Nykyisellä Suomen kirjastojen saamalla rahoituksella ja avustuksilla on äärimmäisen epätodennäköistä, että koko kirjastoyhteisö olisi valmis lähtemään näin valtavaan projektiin. Mitään ei ole kuitenkaan vielä lyöty lukkoon ja ehkä tämän opinnäytetyön innoittamana joku asiaan enemmän perehtynyt, siitä kiinnostunut ja päätösvaltainen, voi saada tehtyä aloitteen, jonka myötä LibWiki näkee päivänvalon. Palvelu itsessään olisi valtavasta työmäärästä huolimatta mielestäni kaiken sen arvoinen ja uskoisin siitä olevan hyötyä monille kirjastojen työntekijöille sekä ennen kaikkea niiden asiakkaille.

Vaikka olen uskonut vakaasti LibWikin tarpeellisuuteen läpi opinnäytetyöprosessin, on minun väistämättä tarvinnut miettiä myös puolueettomasti, onko kyseiselle palvelulle todella tarvetta. Lopulta päädyin siihen tulokseen, että jos LibWikiä ei synny, olisi tarve vähintään jollekin vastaavalle palvelulle. Opinnäytetyössä Wikipedian historiaa käsittelevässä osiossa esille tuotu Nupedia oli tämän kaltainen palvelu. On valitettavaa, että se päätettiin lopulta yhdistää Wikipedian kanssa. Uskon kuitenkin vakaasti, että tulevaisuudessa tällainen palvelu tulee vielä olemaan, oli kyseessä sitten LibWiki tai jokin vastaava muiden saman asian kanssa ponnistelevien ihmisten tuottama palvelu. Kyse on vain ajasta, oikeiden ihmisten verkostoitumisesta ja hyvälaatuisesta yhteistyöprosessista.

LÄHTEET

- Alexa Top 500 Global Sites. 2013. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.1.2013]. Saatavana: <http://www.alexa.com/topsites>
- AuroraWiki. 2013. [Verkkosivusto]. [Viitattu 20.4.2013]. Saatavana: <http://fi.aurorawiki.axiell.com/wiki/index.php/Etusivu>. Vaatii käyttöoikeuden.
- Blue, W. 2012. Corruption in Wikiland? Paid PR scandal erupts at Wikipedia. [Verkkolehtiartikkeli]. [Viitattu 20.4.2013]. Saatavana: http://news.cnet.com/8301-1023_3-57514677-93/corruption-in-wikiland-paid-pr-scandal-erupts-at-wikipedia/
- Haasio, A. 2011. Mitä iloa Internetistä?: Hyödy verkkopalveluista, sukella sosiaaliseen mediaan. Helsinki: BTJ Finland Oy.
- Hafner, K. 19.8.2007. Seeing Corporate Fingerprints in Wikipedia Edits. [Verkkolehtiartikkeli]. [Viitattu 20.4.2013]. Saatavana: <http://www.nytimes.com/2007/08/19/technology/19wikipedia.html>
- Helastila, A. 2012. Facebook kirjastojen markkinointi- ja viestintäkanavana. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Kulttuurialan yksikkö, kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Saatavilla: <https://publications.theseus.fi/handle/10024/51038>
- Hevosliikenne. 2012. [Verkkosivu]. Valkeakoski: Valkeakosken kirjasto. [Viitattu 12.4.2013]. Saatavana: http://www.valkeakoski.fi/portal/suomi/kulttuuri_ ja_vapaa-aika/kirjasto/kokoelmat/kotiseutukokoelma/gondoli/hevosliikenne/
- History of Wikipedia. 2013. [Wiki]. [Viitattu 29.1.2013]. Saatavana: http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Wikipedia
- Hopea. 2007. [Wiki]. [Viitattu 20.4.2013]. Saatavana: http://fi.wikipedia.org/w/index.php?title=Hopea&oldid=2836376#Merkitt.C3.A4v.C3.A4t_esiintymisalueet
- Info. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: Helsingin kaupunginkirjasto – yleisten kirjastojen keskuskirjasto. [Viitattu 12.4.2013] Saatavana: <http://www.kirjastot.fi/fi-FI/toimitus/#YLEISESITTELY>
- Innovaatorahoitusta julkisten palveluiden tarjoajille. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: Teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskus. [Viitattu 19.4.2013]. Saatavana: http://www.tekes.fi/fi/community/Julkisten_palvelujen_tarjoajat/318/Julkisten_palvelujen_tarjoajat/623

- KirjastoWiki. 2013. [Verkkosivusto]. [Viitattu 29.1.2013]. Saatavana: <http://wiki.kirjastot.fi>
- Labs. 2013. [Blogi]. [Viitattu 12.4.2013]. Saatavana: <http://labs.kirjastot.fi/>
- Metropolian kirjasto- ja tietopalveluiden wiki. 2013. [Verkkosivusto]. [Viitattu 20.4.2013]. Saatavana: <https://wiki.metropolia.fi/display/kirjasto/Metropolian+kirjasto-+ja+tietopalveluiden+wiki>
- OKM – Kehittämisen- ja kokeilutoiminta. 2012. [Verkkosivu]. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Viitattu 19.4.2013]. Saatavana: http://www.minedu.fi/OPM/Kirjastot/avustukset/Valtionavustukset_yleisten_kirjastojen_kokeilutoimintaan?lang=fi
- OKM – Keskitetyt verkkopalvelut. 2012. [Verkkosivu]. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Viitattu 19.4.2013]. Saatavana: http://www.minedu.fi/OPM/Kirjastot/avustukset/Valtionavustukset_yleisten_kirjastojen_keskitettyihin_verkkopalveluihin?lang=fi
- Opetus- ja kulttuuriministeriön avustukset kirjastoille. 2012. [Verkkosivusto]. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Viitattu 19.4.2013]. Saatavana: <http://www.minedu.fi/OPM/Kirjastot/avustukset/?lang=fi>
- Richardson, W. 2010. Blogs, Wikis, Podcasts, and other powerful Web tools for classrooms. 3. p. Thousand Oaks: Corwin.
- Seigenthaler, J. 2005. A false Wikipedia 'biography'. [Verkkolehtiartikkeli]. [Viitattu 29.1.2013]. Saatavana: http://usatoday30.usatoday.com/news/opinion/editorials/2005-11-29-wikipedia-edit_x.htm
- Statistics. 2013. [Wiki]. [Viitattu 29.1.2013]. Saatavana: <http://en.wikipedia.org/wiki/Special:Statistics>
- Tietoa lisensseistä. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: Aalto-yliopisto. [Viitattu 19.4.2013]. Saatavana: <http://creativecommons.fi/lisenssit/>
- Tietoa palvelusta. 2013. [Verkkosivu]. Helsinki: Helsingin kaupunginkirjasto – yleisten kirjastojen keskuskirjasto. [Viitattu 12.4.2013]. Saatavana: <http://www.kirjastot.fi/fi-FI/kysy/tietoa-palvelusta/>
- Tilastot. 2013. [Verkkosivu]. [Viitattu 29.1.2013]. Saatavana: <http://fi.wikipedia.org/wiki/Toiminnot:Tilastot>
- Tuominen, K. 2008. Tiedon partaalla: Kuinka hallita informaatiotulvaa. 2. uud. ja täyd. p. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Vadén, T. & Leinonen, T. 2008. Wikipedian käyttäjän käsikirja. Tampere: Tampereen yliopiston hypermedialaboratorio.

Valtionavustukset yleisten kirjastojen erityistehtäviin ja toiminnan kehittämiseen. 20.8.2012. [Verkkajulkaisu]. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Viitattu 19.4.2013]. Saatavana: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kirjastot/avustukset/liitteet/Valtionavustukset_yleisten_kirjastojen_eryyistehtaviin_ja_toiminnan_kehittamiseen_2012.pdf

Wikipedia:Rough guide to semi-protection. 2013. [Wiki]. [Viitattu 29.1.2013]. Saatavana: http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Rough_guide_to_semi-protection

22-vuotias huijasi maailmaa – Wikipedian kautta. 2009. [Verkkolehtiartikkeli]. [Viitattu 29.1.2013]. Saatavana: <http://www.uusisuomi.fi/ulkomaat/59152-22-vuotias-huijasi-maailmaa-%E2%80%93-wikipedian-kautta>

LIITTEET

LIITE 1 Kyselylomake

Wikikysely

1. Sukupuoli

- Mies Nainen

2. Ikä

- 18-25 26-35 36-45 46-55 56-

3. Koulutustausta

- Toisen asteen koulutus Ammattikorkeakoulu Yliopisto Jokin muu

4. Kirjasto

- Yleinen kirjasto Tieteellinen kirjasto Muu kirjasto

5. Kirjaston nimi

6. Työntekijöiden määrä kirjastossa

- 1-5 6-15 16-25 26-35 36-45
 46-

7. Pitäisikö palveluun pääsy mielestänne olla avoin vai rajattu?

(valitse paras vaihtoehto)

- Avoin kaikille
 Avoin kirjastojen asiakkaille (kirjautuminen esimerkiksi kirjastokortin avulla)
 Avoimesti käytettävissä kirjastojen koneilta
 Rajattu kirjastotyöntekijöiden käyttöön
 Rajaustapa jokin muu (kirjoita mikä)

8. Pitäisikö Wikin aiheisisältöä mielestänne raiata?

- Kyllä Ei

9. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen "Kyllä", minkälaisia teemoja näkisitte rajaukselle tärkeäksi?

10. Keneltä mielestänne pitäisi löytyä artikkeleiden luontiin ja muokkaukseen tarvittavat oikeudet?

(valitse paras vaihtoehto)

- Valituilta kirjastojen työntekijöiltä.
- Kaikilta kirjastojen työntekijöiltä.
- Kaikilta kirjastojen työntekijöiltä ja hakemusten kautta valituilta asiakkailta.
- Kaikilta kirjastojen työntekijöiltä ja hakemusten kautta valituilta asiakkailta. Myös muilla olisi oikeus tuottaa materiaalia, mutta sisältö tulisi esille vasta kirjaston työntekijöiden tekemän tarkistuksen jälkeen.
- Kaikilla oikeus tuottaa materiaalia, sisältö tulisi esille vasta kirjaston työntekijöiden tekemän tarkistuksen jälkeen.
- Oikeuksien jako ja/tai toimintatapa pitäisi olla jokin muu (kirjoita mikä)

11. Projektiin pitäisi mielestänne osallistua?

(valitse paras vaihtoehto)

- Kaikki yleiset kirjastot
- Kaikki tieteelliset kirjastot
- Kaikki yleiset ja tieteelliset kirjastot
- Kaikki maakuntakirjastot
- Kirjastot, jotka osoittavat eniten kiinnostusta projektia kohtaan
- Osallistuminen pitäisi valita jotenkin muuten (kirjoita miten)

12. Kuinka kiinnostunut uskotte kirjastonne henkilökunnan olevan osallistumaan projektin toteutukseen, jos hanke päätetään toteuttaa?

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- Ei lainkaan kiinnostunut Todella kiinnostunut

13. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen vaihtoehdolla 1-3, miksi uskoisitte näin käyvän?

14. Kuinka kiinnostunut olisitte henkilökohtaisesti osallistumaan projektin toteutukseen, jos hanke päätetään toteuttaa?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
En lainkaan kiinnostunut Todella kiinnostunut

15. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen vaihtoehdolla 1-3, miksi näin?

16. Olisiko tämänkaltainen palvelu mielestänne tarpeellinen?

Kyllä Ei

17. Vapaa sana ja oma mielipiteenne hankkeesta

Kiitoksia vastauksistanne!